TEISINGUMO TEISMO (dešimtoji kolegija) SPRENDIMAS

2014 m. lapkričio 6 d.*

„Viešieji pirkimai — Vienodo požiūrio ir skaidrumo principai — Direktyva 2004/18/EB — Dalyvio pašalinimo pagrindai — 45 straipsnis — Asmeninė kandidato arba dalyvio padėtis — Privaloma deklaracija dėl asmens, įvardyto „technikos direktoriumi“ — Deklaracijos nenurodymas pasiūlyme — Pašalinimas iš konkurso be galimybės ištaisyti šį trūkumą“

Byloje C-42/13

dėl *Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia* (Italija) 2012 m. gruodžio 5 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2013 m. sausio 28 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Cartiera dell’Adda SpA

prieš

CEM Ambiente SpA

TEISINGUMO TEISMAS (dešimtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. Vajda (pranešėjas), teisėjai E. Juhász ir D. Šváby,

generalinis advokatas P. Cruz Villalón,

posėdžio sekretorė L. Carrasco Marco, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2014 m. gegužės 15 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Cartiera dell’Adda SpA*, atstovaujamos *avvocato* S. Soncini,

— *CEM Ambiente SpA*, atstovaujamos *avvocati* E. Robaldo, P. Ferraris ir F. Caliandro,

— Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* S. Varone,

— Europos Komisijos, atstovaujamos L. Pignataro-Nolin ir A. Tokár,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

* Proceso kalba: italų.

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo (OL L 134, p. 114; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 7 t., p. 132), iš dalies pakeistos 2009 m. lapkričio 30 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1177/2009 (OL L 314, p. 64, toliau – Direktyva 2004/18), 45 straipsnio išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Cartiera dell'Adda SpA* (toliau – *Cartiera dell'Adda*) ir *CEM Ambiente SpA* (toliau – *CEM Ambiente*) ginčą dėl pastarosios, kaip perkančiosios organizacijos, sprendimo pašalinti *Cartiera dell'Adda* ir *Cartiera di Cologno Monzese SpA* (toliau – CCM) laikinai sudarytą įmonių asociaciją (toliau – LĮA), kurioje pastaroji įmonė veikia kaip LĮA įgaliotas asmuo, iš atrankos procedūros dėl to, kad kartu su LĮA pasiūlymu nebuvo pateikta deklaracija dėl asmens, įvardyto CCM technikos direktoriumi.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Direktyvos 2004/18 1 straipsnio 2 dalies d punkte „viešojo paslaugų pirkimo sutartys", taikant šią direktyvą, apibrėžiamos kaip viešosios sutartys, kurių dalykas yra II priede išvardytų paslaugų teikimas, išskyrus darbų ir prekių pirkimo sutartis. Direktyvos II A priedo 16 punkte minimos „Nuotekų ir atliekų valymo paslaugos: sanitarinės ir panašios paslaugos".

4 Pagal Direktyvos 2004/18 2 straipsnį „Sutarčių sudarymo principai":

„Perkančiosios organizacijos ūkio subjektams taiko vienodas sąlygas, jų nediskriminuoja ir veikia skaidriai."

5 Direktyvos 2004/18 45 straipsnio „Asmeninė kandidato arba dalyvio padėtis" 1 ir 3 dalyse numatyta:

„1. Bet kuriam kandidatui arba dalyviui turi būti neleidžiama dalyvauti viešųjų pirkimų procedūroje, jei jo atžvilgiu yra priimtas galutinis teismo sprendimas dėl žemiau išvardytų priežasčių ir apie tai perkančioji organizacija žino:

<...>

Valstybės narės patikslina šios dalies įgyvendinimo sąlygas remdamosi nacionaline teise ir laikydamosi Bendrijos teisės.

Jos gali numatyti nuo pirmos pastraipos leidžiančias nukrypti nuostatas, jei to reikia viršesniems visuotinės svarbos poreikiams tenkinti.

Įgyvendindamos šios dalies nuostatas, perkančiosios organizacijos, kai tai tikslinga, pareikalauja iš kandidatų arba dalyvių atitinkamų dokumentų, nurodytų 3 dalyje, ir gali, jei kyla abejonių dėl asmeninės kandidato arba dalyvio padėties, kreiptis pagalbos į kompetentingas institucijas, kad gautų visą reikiamą informaciją apie asmeninę kandidato arba dalyvio padėtį. Jei informacija susijusi su kandidatu arba dalyviu, įsisteigusiu kitoje valstybėje narėje nei perkančioji organizacija, ši gali prašyti kompetentingų institucijų pagalbos. Atsižvelgiant į valstybės narės, kurioje kandidatai arba dalyviai yra įsisteigę, nacionalinius teisės aktus, gali būti prašoma informacijos apie juridinius ir (arba) fizinius asmenis, įskaitant prireikus įmonių vadovus ir visus asmenis, turinčius teisę atstovauti, priimti sprendimus arba tikrinti kandidatą ar dalyvį.

<...>

3. Pakankamais įrodymais, kad 1 ir 2 dalių a, b, c, e arba f punktuose paminėti atvejai netaikytini ūkio subjektui, perkančiosios organizacijos pripažįsta:

a) 1 dalies ir 2 dalies a, b, ir c punktų atvejais – pateiktą išrašą iš teismo bylų registro, arba, jei tokio nėra, lygiavertį kilmės valstybės arba gyvenamosios vietos valstybės kompetentingos teisminės arba administracinės institucijos išduotą dokumentą, patvirtinantį kad šie reikalavimai yra patenkinti;

<...>

Jei atitinkama šalis neišduoda tokių dokumentų ar sertifikatų arba jie neapima visų atvejų, nurodytų 1 dalyje ir 2 dalies a, b, ir c punktuose, juos gali pakeisti priesaikos deklaracija, arba valstybėse narėse, kuriose nėra atitinkamų nuostatų dėl priesaikos deklaracijos, oficiali deklaracija, kurią suinteresuotas asmuo pateikė kompetentingai teisminei arba administracinei institucijai, notarui arba kompetentingai profesinei ar prekybos organizacijai kilmės šalyje arba šalyje, iš kurios kilęs šis asmuo."

6 Šios direktyvos 51 straipsnyje „Papildoma dokumentacija ir informacija" nustatyta:

„Perkančioji organizacija gali prašyti ūkio subjektų papildyti arba paaiškinti sertifikatus ir dokumentus, pateiktus pagal 45–50 straipsnius."

Italijos teisė

7 2006 m. balandžio 12 d. Įstatyminio dekreto Nr. 163, kuriuo įtvirtinamas viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo taikant direktyvas 2004/17/EB ir 2004/18/EB kodeksas (*decreto legislativo n. 163 – Codice dei contratti pubblici relativi a lavori, servizi e forniture in attuazione delle direttive 2004/17/CE e 2004/18/CE*; GURI, Nr. 100, paprastasis priedas, 2006 m. gegužės 2 d., toliau – Įstatyminis dekretas Nr. 163/2006), 38 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyta:

„1. Asmenys, kurie negali dalyvauti sutarčių dėl koncesijų suteikimo ir darbų atlikimo, prekių tiekimo ir paslaugų teikimo sudarymo procedūrose, su kuriais negali būti sudarytos subrangos sutartys ir kurie negali sudaryti atitinkamų sutarčių yra:

<...>

b) asmenys, kurių atžvilgiu vykdoma vienos iš 1956 m. gruodžio 27 d. Įstatymo Nr. 1423 3 straipsnyje numatytų prevencinių priemonių taikymo procedūra arba egzistuoja vienas iš 1965 m. gegužės 31 d. Įstatymo Nr. 575 10 straipsnyje numatytų draudimo pagrindų; pašalinimas ir draudimas taikomi, jei vykdomos procedūros susijusios su savininku ar technikos direktoriumi, kai įmonė yra individuali <...>

c) asmenys, kurių atžvilgiu priimtas apkaltinamasis nuosprendis ir jis yra įsiteisėjęs, neatšaukiama baudžiamoji nutartis ar sprendimas dėl bausmės taikymo šalių prašymu pagal Baudžiamojo proceso kodekso 444 straipsnį už sunkius su profesinės etikos pažeidimu susijusius nusikaltimus, kuriais padaryta žala valstybei arba Bendrijai; bet kuriuo atveju pašalinimo pagrindas yra nuteisimas įsiteisėjusiu nuosprendžiu už vieną ar daugiau nusikaltimų, susijusių su dalyvavimu nusikalstamos organizacijos veikloje, korupcija, sukčiavimu, pinigų plovimu, kaip tai apibrėžta Bendrijos teisės aktuose, nurodytuose Direktyvos 2004/18 45 straipsnio 1 dalyje; pašalinimas ir draudimas taikomi, jei sprendimas arba nutartis priimti dėl: savininko ar technikos direktoriaus, kai įmonė yra individuali; <...>

<...>

2. Kandidatas ar dalyvis patvirtina, kad atitinka būtinus reikalavimus, ir vadovaudamasis administracinius dokumentus reglamentuojančių įstatymų ir kitų teisės aktų suderintose nuostatose įtvirtintais nurodymais pateikia alternatyvią deklaraciją, kuri minima 2000 m. gruodžio 28 d. Respublikos Prezidento dekrete Nr. 445; toje deklaracijoje jis nurodo visus jo atžvilgiu priimtus apkaltinamuosius nuosprendžius, įskaitant ir tuos, kurie nebuvo įrašyti į jo teistumo registrą <...>"

8 Pagal Įstatyminio dekreto Nr. 163/2006 46 straipsnio 1 dalį:

„Atsižvelgdamos į 38–45 straipsniuose nurodytus apribojimus, perkančiosios organizacijos prireikus gali prašyti konkurso dalyvių papildyti ar paaiškinti pateiktų pažymų, dokumentų ar deklaracijų turinį."

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

9 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad *CEM Ambiente* paskelbusi viešą skelbimą apie pirkimą pradėjo konkurso procedūrą siekdama sudaryti sutartis dėl popieriaus ir kartono, surinkto iš renkamų rūšiuojamų kietųjų buitinių atliekų, perleidimo 2011 m. balandžio 1 d.–2014 m. kovo 31 d. laikotarpiu. Ši sutartis turėjo būti sudaryta su dalyviu, kuris pasiūlys didžiausią kainą už nurodyto šių medžiagų kiekio surinkimą pagal tvarką, kuri nurodyta su šia pirkimo procedūra susijusiose specifikacijose.

10 Reikia pažymėti, kad šių specifikacijų, kurių kopija buvo pridėta prie Teisingumo Teismui pateiktos bylos, 8 straipsnyje numatytas keletas pašalinimo iš konkurso procedūros pagrindų. Vienas iš šių pagrindų – dokumento ir (ar) alternatyvių deklaracijų, kuriais siekiama įrodyti bendrų ir specialių taisyklių laikymąsi, neišsamumas ar neatitiktis reikalavimams, išskyrus atvejį, kai trūkumai yra tik formalūs, juos galima ištaisyti ir jie nėra lemiami vertinant pasiūlymą.

11 2010 m. gruodžio 21 d. sprendimu *CEM Ambiente* pašalinto LĮA iš minėtos konkurso procedūros dėl to, kad šios asociacijos pasiūlyme nebuvo deklaracijos dėl A. Galbiati, įvardyto ieškovės technikos direktoriumi, kurioje būtų nurodyta, kad jo atžvilgiu nėra pradėta baudžiamoji byla ir nėra priimtas apkaltinamasis nuosprendis, kuris būtų įsiteisėjęs, kaip numatyta Įstatyminio dekreto Nr. 163/2006 38 straipsnyje. Kadangi vienintelis kitas dalyvis taip pat buvo pašalintas iš tos pačios atrankos procedūros, *CEM Ambiente* šią procedūrą pripažino nedavusia rezultatų ir pradėjo naują konkurso procedūrą.

12 Sužinojusi apie sprendimą pašalinti LĮA iš pirmosios atrankos procedūros, CCM perdavė *CEM Ambiente* deklaraciją, kurioje pažymėjo, kad A. Galbiati netaikomas joks šiame straipsnyje minimas pašalinimo pagrindas. Vėliau ji dar pažymėjo, kad jis per klaidą nurodytas kaip technikos direktorius, nes yra tik atstovavimo teisės neturintis valdybos narys. Todėl pagal Įstatyminio dekreto Nr. 163/2006 38 straipsnį dėl jo nereikia pateikti jokios deklaracijos.

13 Negavusios *CEM Ambiente* atsakymo į šiuos raštus, *Cartiera dell'Adda* ir CCM padavė *Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia* (Lombardijos regiono administracinis teismas) ieškinį, kuriame reikalavo panaikinti sprendimą pašalinti LĮA iš pirmosios konkurso procedūros ir atšaukti viešą skelbimą pradėti naują procedūrą. 2011 m. gegužės 25 d. sprendimu šis teismas patenkino šį ieškinį, tačiau atmetė prašymą dėl sutarties sudarymo.

14 2011 m. birželio 23 d. *CEM Ambiente* apskundė šį sprendimą *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba). Kitą dieną *Cartiera dell'Adda* kreipėsi į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą su prašymu vykdyti šį sprendimą.

15 2012 m. kovo 31 d. sprendimu *Consiglio di Stato* patenkino *CEM Ambiente* skundą, nes manė, kad nepateikus tokios, kaip nagrinėjama, deklaracijos įmonė dalyvė turi būti pašalinta iš atrankos procedūros bent tada, kai, kaip šiuo atveju, *lex specialis* už tokios deklaracijos nepateikimą numato

sankciją – pašalinimą iš procedūros. Jos teigimu, ši procedūra buvo susijusi ne su pareiga papildyti ar ištaisyti neišsamų ar trūkumų turintį dokumentą, bet su paprasčiausiu privalomos deklaracijos nepateikimu.

16 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme vykstant procedūrai, susijusiai su prašymu vykdyti teismo sprendimą, 2012 m. birželio 26 d. *Cartiera dell'Adda* pateikė raštą, kuriame ji teigė, kad tai, jog *Consiglio di Stato* sprendimas turi *res judicata* galią, prieštarauja Direktyvos 2004/18 45 straipsniui, ir prašė pateikti Teisingumo Teismui prašymą dėl prejudicinio sprendimo priėmimo.

17 2012 m. birželio 28 d. nutartimi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konstatavo, kad yra gavęs prašymą dėl žalos atlyginimo, grindžiamą pavėluotu 2011 m. gegužės 25 d. sprendimo vykdymu, ir nusprendė, kad procesas turi būti tęsiamas pagal įprastam procesui taikomas normas. *Cartiera dell'Adda* reikalavo priteisti daugiau nei devynis milijonus eurų žalos atlyginimo.

18 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Bendrijos teisei prieštarauja nacionalinės teisės normos, kuria į nacionalinę teisę perkeliamas Direktyvos 2004/18 45 straipsnis, aiškinimas, pagal kurį perkančioji organizacija privalo pašalinti iš konkurso procedūros dalyvį, kuris savo paraiškoje nenurodė, kad asmuo, įvardytas jos technikos direktoriumi, nėra patrauktas baudžiamojon atsakomybėn ar nuteistas, kaip nurodyta toje nacionalinės teisės normoje, net jei šis dalyvis gali įrodyti, kad, pirma, tas asmuo įvardytas technikos direktoriumi per klaidą ir, antra, tas asmuo bet kuriuo atveju tenkino reikalaujamos deklaracijos pateikimo sąlygas.

19 Prašyme priimti prejudicinį sprendimą nacionalinis teismas, be kita ko, pažymi, kad Įstatyminio dekreto Nr. 163/2006 46 straipsnyje numatyta perkančiosios organizacijos galimybė vykstant konkurso procedūrai prašyti pateikti paaiškinimų ar papildyti medžiagą, kai ji mano, jog tai būtina, taikoma konkrečiais toje nuostatoje numatytais atvejais, todėl perkančioji organizacija negali laisvai vykdyti procedūros tada, kai tokios deklaracijos nebuvo pateiktos.

20 Be to, remdamasis, visų pirma, sprendimais *Kühne & Heitz* (C-453/00, EU:C:2004:17), *Kapferer* (C-234/04, EU:C:2006:178), *Kempter* (C-2/06, EU:C:2008:78) ir *Fallimento Olimpiclub* (C-2/08, EU:C:2009:506) prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teigia, kad *res judicata* galią turinčio nacionalinio sprendimo, kaip antai 2012 m. kovo 31 d. *Consiglio di Stato* sprendimo, galima netaikyti, jei jis prieštarauja Sąjungos teisei. Iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad dalyvavimo konkurso procedūrose sąlygų kontrolė turi būti atliekama iš esmės, t. y. turi būti tikrinama, ar tenkinamos dalyvavimo šiose procedūrose sąlygos, o ne vien tai, ar laiku pateiktuose pasiūlymuose esantys administraciniai dokumentai yra formaliai išsamūs. Galiausiai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar Įstatyminio dekreto Nr. 163/2006 38 straipsnio 1 dalies b ir c punktai atitinka Direktyvos 2004/18 45 straipsnį.

21 Šiomis aplinkybėmis *Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar [Sąjungos] teisei prieštarauja aiškinimas, kad tuo atveju, kai konkurso procedūroje dalyvaujanti įmonė savo paraiškoje nenurodė, kad jos technikos direktorius nėra patrauktas baudžiamojon atsakomybėn ar nuteistas, kaip nurodyta Įstatyminio dekreto Nr. 163/2006 38 straipsnio 1 dalies b ir c punktuose, perkančioji organizacija privalo pašalinti šią įmonę iš konkurso net ir tuomet, kai pastaroji tinkamai įrodė, kad nurodant šį asmenį kaip technikos direktorių buvo padaryta paprasčiausia fakto klaida?

2. Ar [Sąjungos] teisei prieštarauja aiškinimas, kad tuo atveju, kai konkurso procedūroje dalyvaujanti įmonė pateikė svarių ir tinkamų įrodymų, jog asmenys, privalantys pateikti [Įstatyminio dekreto Nr. 163/2006] 38 straipsnio 1 dalies b ir c punktuose nurodytas deklaracijas, nėra patraukti

baudžiamojon atsakomybėn ar nuteisti paskiriant šiuose punktuose numatytas bausmes, perkančioji organizacija privalo pašalinti šią įmonę iš konkurso dėl *lex specialis*, kuriuo viešojo pirkimo procedūra buvo pradėta, nuostatos nesilaikymo?“

22 2013 m. liepos 18 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi buvo atmestas *Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia* prašymas šioje byloje taikyti Teisingumo Teismo procedūros reglamento 105 straipsnio 1 dalyje numatytą pagreitintą procedūrą.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl priimtinumo

23 *CEM Ambiente* ir Italijos vyriausybė pažymi, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas nagrinėjant ieškinį dėl prašymą pateikusio teismo sprendimo vykdymo ir ieškinį dėl žalos, padarytos dėl pavėluoto jo vykdymo, atlyginimo; šis teismo sprendimas vis dėlto buvo pakeistas 2012 m. kovo 31 d. *Consiglio di Stato* sprendimu, turinčiu *res judicata* galią, todėl nagrinėdamas šiuos ieškinius prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nebegali kelti klausimo dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamo sprendimo pašalinti LĮA iš atrankos procedūros teisėtumo. Tuo remdamosi jos mano, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pateikti klausimai yra hipotetiniai, todėl nepriimtini.

24 Šios suinteresuotosios šalys taip pat tvirtina, kad pateikti klausimai grindžiami faktinėmis aplinkybėmis, kurios skiriasi nuo *Consiglio di Stato* 2012 m. kovo 31 d. sprendime konstatuotų faktinių aplinkybių. Pavyzdžiui, faktinės aplinkybės, kuria grindžiamas pirmasis klausimas, t. y. kad A. Galbiati nurodžius kaip technikos direktorių buvo padaryta fakto klaida, šis teismas nepatvirtino. Dėl antrojo klausimo konstatuotina, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nepažymėjo, kad jo minimi įrodymai buvo pateikti praleidus terminą.

25 Be to, Italijos vyriausybė mano, kad pateiktais klausimais siekiama ne kad būtų išaiškinta Sąjungos teisė, bet kad būtų išnagrinėtos pagrindinės bylos faktinės aplinkybės. Iš tikrųjų reikia tik patikrinti, ar buvo tenkinamos neišsamių dokumentų ištaisymo sąlygos; *Consiglio di Stato* nusprendė, kad jos nebuvo tenkinamos.

26 Pirmiausia reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką SESV 267 straipsniu nacionaliniams teismams suteikiama labai plati teisė pateikti Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kai jie mano, jog jų nagrinėjamoje byloje kyla klausimų dėl Sąjungos teisės nuostatų aiškinimo ar galiojimo, į kuriuos būtina atsakyti norint tą bylą išspręsti. Be to, nacionaliniai teismai gali laisvai pasinaudoti šia teise bet kada vykstant procesui, kai jie mano, jog tai yra reikalinga (Sprendimo *Bericap Záródástechnikai*, C-180/11, EU:C:2012:717, 53 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

27 Atsižvelgęs į tai Teisingumo Teismas nusprendė, kad nacionalinės teisės norma, pagal kurią teismui, kurio sprendimas nėra galutinis, privalomi aukštesnės instancijos teismo vertinimai, negali atimti iš šio pirmojo teismo galimybės pateikti klausimų dėl Sąjungos teisės, susijusios su tokiais vertinimais, aiškinimo. Teisingumo Teismas nusprendė, kad teismas, kurio sprendimas nėra galutinis, turi turėti galimybę pateikti jam rūpimus klausimus, jei mano, jog dėl aukštesnės instancijos teismo atliktų teisinių vertinimų būtų priverstas priimti Sąjungos teisės neatitinkantį sprendimą (žr. Sprendimo *Elchinov*, C-173/09, EU:C:2010:581, 25 ir 27 punktus ir *Interedil*, C-396/09, EU:C:2011:671, 35 punktą).

28 Vadinasi, nors 2012 m. kovo 31 d. *Consiglio di Stato* sprendimas pagal nacionalinę teisę turi *res judicata* galią, tai netrukdo nacionaliniam teismui pateikti Teisingumo Teismui prejudicinių klausimų, jei jis mano, kad tas sprendimas gali neatitikti Sąjungos teisės.

29 Antra, dėl tariamai hipotetinio prejudicinių klausimų pobūdžio reikia priminti, kad nacionalinio teismo pateiktiems klausimams dėl Sąjungos teisės aiškinimo, atsižvelgiant į jo paties nurodytus teisinius pagrindus ir faktines aplinkybes, kurių tikslumo Teisingumo Teismas neprivalo tikrinti, taikoma reikšmingumo prezumpcija. Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prejudicinio klausimo, tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas neturi jokio ryšio su pagrindinės bylos dalyku, jeigu problema hipotetinė arba jeigu Teisingumo Teismas neturi faktinės ir teisinės informacijos, būtinos naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus (žr., be kita ko, Sprendimo *Genil 48 ir Comercial Hostelera de Grandes Vinos*, C-604/11, EU:C:2013:344, 26 punktą).

30 Šiuo atveju negalima teigti, kad pateikti klausimai yra hipotetiniai. Jie buvo pateikti nagrinėjant bylą, kurioje *Cartiera dell'Adda* siekia, be kita ko, kad jai būtų atlyginta žala, patirta dėl pavėluoto 2011 m. gegužės 25 d. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo sprendimo, kuriuo buvo panaikintas *CEM Ambiente* sprendimas pašalinti LĮA iš pagrindinėje byloje nagrinėjamos atrankos procedūros, vykdymo. Todėl neatrodo, kad šie klausimai dėl to, ar toks sprendimas pašalinti atitinka Sąjungos teisę, nėra reikšmingi priimant sprendimą pagrindinėje byloje. Be to, nepaisant to, kad buvo priimtas 2012 m. kovo 31 d. *Consiglio di Stato* sprendimas, negalima *a priori* konstatuoti, kad išnyko šios bylos dalykas.

31 Trečia, dėl dėstant pagrindinės bylos aplinkybes padarytų tariamų netikslumų ir nutylėjimų pakanka konstatuoti, kad, kaip matyti iš šio sprendimo 29 punkto, tik nacionalinis teismas turi pareigą nurodyti faktines aplinkybes, dėl kurių pateikti šie klausimai, o Teisingumo Teismas neturi pateikti savo nuomonės dėl nacionalinio teismo šiuo atžvilgiu pateikto vertinimo (šiuo klausimu žr. Sprendimo *van Delft ir kt.*, C-345/09, EU:C:2010:610, 114 punktą).

32 Galiausiai, ketvirta, iš pačių klausimų teksto matyti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo Teisingumo Teismo ne išnagrinėti faktines aplinkybes, o išaiškinti Sąjungos teisę, kad galėtų išspręsti jo nagrinėjamą bylą.

33 Iš to, kas išdėstyta, darytina išvada, kad prejudiciniai klausimai yra priimtini.

Dėl esmės

34 Iš pradžių reikia pažymėti, pirma, kad nors savo klausimuose prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nemini Direktyvos 2004/18 45 straipsnio, iš paties prašymo priimti prejudicinį sprendimą ir ypač iš įvadinės klausimų pastraipos matyti, kad šis teismas klausia dėl Įstatyminio dekreto Nr. 163/2006 38 straipsnio 1 dalies b ir c punktų atitikties šiam 45 straipsniui.

35 Antra, tik antrame klausime kalbama apie tai, kad konkurse dalyvavęs ūkio subjektas nesilaikė konkurso dokumentuose, kaip antai skelbime apie pirkimą ir specifikacijoje, susijusiuose su pagrindinėje byloje nagrinėjama konkurso procedūra, nurodytos nuostatos. Tačiau abiejuose klausimuose minimas pašalinimo pagrindas yra tas pats ir, kaip matyti iš šio sprendimo 10 punkto, jis nurodytas specifikacijų 8 straipsnyje.

36 Todėl manytina, kad savo klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Direktyvos 2004/18 45 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo draudžiama iš konkurso procedūros pašalinti ūkio subjektą dėl to, kad jis nesilaikė konkurso dokumentuose numatytos pareigos, už kurios nesilaikymą numatyta sankcija – pašalinimas iš procedūros, prie savo pasiūlymo pridėti deklaraciją, kurioje būtų nurodyta, jog tame pasiūlyme šio

subjekto technikos direktoriumi įvardytas asmuo nėra patrauktas baudžiamojon atsakomybėn ar nuteistas, kai tokia deklaracija perkančiajai organizacijai buvo pateikta praėjus pasiūlymų pateikimo terminui arba kai įrodoma, jog tas asmuo technikos direktoriumi įvardytas per klaidą.

37 Dėl klausimo, ar pagrindinėje byloje nagrinėjamas pirkimas patenka į Direktyvos 2004/18 taikymo sritį, Europos Komisija per posėdį pareiškė, kad šis pirkimas yra viešasis paslaugų pirkimas, kaip apibrėžta šios direktyvos 1 straipsnio 2 dalies d punkte ir konkrečiai nurodyta jos II A priedo 16 punkte.

38 Tačiau *CEM Ambiente* mano, kad šio pirkimo dalykas yra kilnojamųjų daiktų pirkimo–pardavimo sutartis arba, atsižvelgiant į joje numatytą pareigą tvarkyti atliekas, geriausiu atveju paslaugų koncesijos sutartis. Taigi, jis niekaip nepatenka į Direktyvos 2004/18 taikymo sritį.

39 Pirma, tuo atveju, jei šis pagrindinėje byloje nagrinėjamas pirkimas patenka į Direktyvos 2004/18 taikymo sritį, o tai turi įvertinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, reikia priminti, kad jos 45 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyti tam tikri dalyvio pašalinimo pagrindai, susiję su jo asmenine padėtimi. To paties straipsnio 3 dalyje nurodyta, kokius dokumentus perkančiosios organizacijos privalo priimti kaip pakankamus fakto, jog dalyviui netaikomi šio straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyti atvejai, išskyrus situacijas, minimas šio straipsnio 2 dalies d ir g punktuose, įrodymus.

40 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą nematyti, kad pagrindinėje byloje būtų keliamas klausimas dėl Įstatyminio dekreto Nr. 163/2006 38 straipsnio 1 dalies b ir c punktuose nurodytų pašalinimo pagrindų ir to straipsnio 2 dalyje numatytos pareigos pateikti „alternatyvią deklaraciją“ atitikties šioms Direktyvos 2004/18 nuostatoms. Tame prašyme taip neteigiama, kad dalyvio pašalinimas iš konkurso dėl to, kad jis neįvykdė šios pareigos, savaime prieštarauja šiai direktyvai. Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonių dėl to, ar Sąjungos teisę atitinka tai, jog pasiūlymą pateikęs konkurso dalyvis trūkumo – tokio deklaracijos nepateikimo – vėliau nebegali ištaisyti, pavyzdžiui, perduodamas šią deklaraciją perkančiajai organizacijai arba įrodydamas, kad atitinkamas asmuo įvardytas technikos direktoriumi per klaidą.

41 Akivaizdu, jog iš pagrindinėje byloje nagrinėjamo konkurso dokumentų matyti, kad, pirma, Įstatyminio dekreto Nr. 163/2006 38 straipsnyje minima „alternatyvi deklaracija“ dėl asmens, įvardyto ūkio subjekto technikos direktoriumi, turėjo būti pridėta prie pasiūlymo, o to nepadaręs ūkio subjektas turėjo būti pašalintas iš konkurso procedūros ir, antra, *a posteriori* buvo galima ištaisyti tik grynai formalius, o ne vertinant pasiūlymą lemiamus trūkumus.

42 Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad perkančioji organizacija turi griežtai laikytis savo pačios nustatytų kriterijų, todėl ji privalo pašalinti iš konkurso ūkio subjektą, kuris nepateikė dokumento ar informacijos, kuriuos privaloma pateikti pagal šio konkurso dokumentus, o jų nepateikus numatyta sankcija – pašalinimas iš procedūros (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Manova*, C-336/12, EU:C:2013:647, 40 punktą).

43 Ši griežta perkančiųjų organizacijų pareiga yra susijusi su vienodo požiūrio principu ir iš jo kylančiu skaidrumo reikalavimu, kurių jos turi laikytis pagal Direktyvos 2004/18 2 straipsnį.

44 Viena vertus, pagal vienodo požiūrio principą dalyviai turi turėti vienodas galimybes suformuluoti savo pasiūlymus, o tai reiškia, kad visų dalyvių pasiūlymams turi būti taikomos vienodos sąlygos. Kita vertus, skaidrumo pareiga siekiama užkirsti kelią perkančiosios organizacijos favoritizmui ir savivalei. Tai reiškia, jog visos sutarties sudarymo procedūros sąlygos ir taisyklės turi būti suformuluotos aiškiai, tiksliai ir nedviprasmiškai, kad leistų visiems deramai informuotiems ir rūpestingiems konkurso dalyviams suprasti jų tikslią reikšmę ir juos aiškinti vienodai, o perkančiajai organizacijai – veiksmingai patikrinti, ar konkurso dalyvių pasiūlymai atitinka konkrečiam pirkimui taikomus kriterijus (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Komisija / CAS Succhi di Frutta*, C-496/99 P, EU:C:2004:236, 108–111 punktus).

45 Darytina išvada, kad tokiomis kaip pagrindinės bylos aplinkybėmis Direktyvos 2004/18 45 straipsnis, aiškinamas atsižvelgiant į jos 2 straipsnį, nedraudžia pašalinti dalyvio dėl to, kad jis prie pasiūlymo nepridėjo alternatyvios deklaracijos dėl asmens, kuris tame pasiūlyme įvardytas technikos direktoriumi. Jei perkančioji organizacija mano, kad tokios deklaracijos nepateikimas nėra grynai formalus trūkumas, ji negali leisti tam dalyviui vėliau, pasibaigus pasiūlymų pateikimo terminui, ištaisyti šį trūkumą, kad ir kaip jis tai darytų.

46 Galiausiai tokiomis aplinkybėmis Direktyvos 2004/18 51 straipsnio, kuriame numatyta, kad perkančioji organizacija gali prašyti ūkio subjektų papildyti arba paaiškinti sertifikatus ir dokumentus, pateiktus pagal šios direktyvos 45–50 straipsnius, negalima aiškinti taip, kad jis jai leidžia sutikti su kokiais nors trūkumų, kurie remiantis aiškiomis konkurso dokumentų nuostatomis lemia asmens pašalinimą, ištaisymais.

47 Antra, tuo atveju, jei pagrindinėje byloje nagrinėjamas pirkimas yra paslaugų koncesija, reikia priminti, kad nors klostantis pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms paslaugų koncesijos sutarčių nereglamentavo nė viena iš direktyvų, kuriomis Sąjungos teisės aktų leidėjas reglamentavo viešųjų pirkimų sritį, tokias sutartis sudarančios viešosios valdžios institucijos privalėjo laikytis pagrindinių ESV sutarties normų, visų pirma vienodo požiūrio ir skaidrumo principų (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Parking Brixen*, C-458/03, EU:C:2005:605, 46–49 punktus ir Sprendimo *Wall*, C-91/08, EU:C:2010:182, 33 punktą), jei ta paslaugų koncesijos sutartis aiškiai kėlė tarptautinį susidomėjimą atsižvelgiant visų pirma į jos svarbą ir vykdymo vietą (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Ordine degli Ingegneri della Provincia di Lecce ir kt.*, C-159/11, EU:C:2012:817, 23 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

48 Jei nagrinėjamas pirkimas kelia tokį susidomėjimą, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, vienodo požiūrio principas ir iš jo kylanti skaidrumo pareiga, kaip matyti iš šio sprendimo 42 ir 44 punktų, įpareigoja perkančiąją organizaciją laikytis savo pačios nustatytų kriterijų, todėl ji privalo pašalinti iš konkurso ūkio subjektą, kuris nepateikė dokumento ar informacijos, kuriuos reikalaujama pateikti pagal šio konkurso dokumentus, o jų nepateikus numatyta sankcija – pašalinimas iš procedūros.

49 Tokiomis aplinkybėmis reikia pripažinti, kad dalyvio, kaip antai *Cartiera dell'Adda*, pašalinimas iš tokio konkurso kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje atitinka vienodo požiūrio principą ir skaidrumo pareigą, kaip ESV sutarties pagrindines normas.

50 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktus klausimus reikia atsakyti taip: Direktyvos 2004/18 45 straipsnis, atsižvelgiant į jos 2 straipsnį, ir vienodo požiūrio principas bei skaidrumo pareiga turi būti aiškinami taip, kad jais nedraudžiama iš konkurso procedūros pašalinti ūkio subjekto dėl to, kad jis nesilaikė pirkimo dokumentuose numatytos pareigos, už kurios nesilaikymą numatyta sankcija – pašalinimas iš procedūros, prie savo pasiūlymo pridėti deklaraciją, kurioje būtų nurodyta, jog tame pasiūlyme šio subjekto technikos direktoriumi įvardytas asmuo nėra patrauktas baudžiamojon atsakomybėn ar nuteistas, net jei tokia deklaracija perkančiajai organizacijai buvo pateikta praėjus pasiūlymų pateikimo terminui arba jei įrodoma, jog tas asmuo technikos direktoriumi įvardytas per klaidą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

51 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (dešimtoji kolegija) nusprendžia:

2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo, iš dalies pakeistos 2009 m. lapkričio 30 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1177/2009, 45 straipsnis, atsižvelgiant į jos 2 straipsnį, ir vienodo požiūrio principas bei skaidrumo pareiga turi būti aiškinami taip, kad jais nedraudžiama iš konkurso procedūros pašalinti ūkio subjekto dėl to, kad jis nesilaikė pirkimo dokumentuose numatytos pareigos, už kurios nesilaikymą numatyta sankcija – pašalinimas iš procedūros, prie savo pasiūlymo pridėti deklaraciją, kurioje būtų nurodyta, jog tame pasiūlyme šio subjekto technikos direktoriumi įvardytas asmuo nėra patrauktas baudžiamojon atsakomybėn ar nuteistas, net jei tokia deklaracija perkančiajai organizacijai buvo pateikta praėjus pasiūlymų pateikimo terminui arba jei įrodoma, jog tas asmuo technikos direktoriumi įvardytas per klaidą.

Parašai.